

109. Popești, oraș Mihăilești, jud. Giurgiu**Punct: „Cimitirul satului”**

Tip sit: așezare fortificată; așezare deschisă; așezare rurală;

Tip epocă: epoca bronzului mijlociu; epoca bronzului târziu; Hallstatt timpuriu; Hallstatt mijlociu; Latène mijlociu; ev mediu târziu.

Cod RAN: 104172.01; **Cod LMI:** GR-I-s-A-14816

Autorizație nr. 180/1.04.2019;

Colectiv: Nona Palincaș – responsabil de șantier, Cătălin I. Nicolae și Dorin Sârbu – membri în colectiv (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”)

Finanțare: Finanțarea cercetărilor preventive ar fi trebuit să fie suportată de către Parohia „Sf. Treime”, proprietara cimitirului, dar din lipsă de fonduri s-a recurs la soluții conjuncturale, respectiv costurile au fost împărțite între comanditarii cavourilor și mormintelor, responsabilă de șantier și Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”

Durata desfășurării campaniei: 1.04 – 12.12.2019

Situl este cunoscut aproape exclusiv pentru descoperirile din segmentul său de nord, numit de localnici „Nucet”, iar de arheologi Așezarea A sau Acropola, dar acesta mai are însă două segmente: Așezarea B, cuprinsă între primul șanț de apărare, care delimitează la sud Așezarea A, și cel de-al doilea șanț de apărare; și Așezarea C, aflată între al doilea și al treilea șanț de apărare, cel care delimitează situl la sud (fig. 1; Vulpe 2004-2005).

Săpături preventive 2019

S-au desfășurat în partea est-centrală a Așezării B, acolo unde situl este suprapus de cimitirul satului, în funcție de cel puțin 350 de ani, și unde s-a descoperit că mai există totuși depunere arheologică *in situ*, aflată însă sub continua amenințare a distrugerii cauzate de noile înmormântări. Totodată s-a urmărit recuperarea informației despre stratigrafia sitului prin observații asupra marginilor noilor gropi de mormânt, atunci când acestea erau săpate peste cele preexistente. Pentru că satul nu are alt cimitir și nici capelă pentru depunerea defuncțiilor înainte de înmormântare, săpăturile pentru gropile de mormânt au trebuit făcute într-o singură zi. Doar la cavouri s-a putut săpa mai multe zile, dar și acolo sub presiunea costurilor. S-a săpat un total de cca. 72 mp pentru patru cavouri și 14 morminte, distribuite în diferite părți din cimitir.

Rezultatele cercetării

Stratigrafia este foarte diferită de la o zonă a cimitirului la alta. Datarea se bazează deocamdată pe observațiile făcute asupra materialului nespălat (din lipsă de fonduri).

Epoca bronzului mijlociu

În zona de NE a cimitirului s-a găsit un strat cu o grupare de ceramică Tei II sau Tei III, nedecorată. În sit nu mai fusese documentată o locuire din această etapă.

Epoca bronzului târziu

S-au găsit doar cioburi izolate, de tip Zimnicea-Plovdiv, Radovanu și Coslogeni, în zonele centrale și sudice ale cimitirului, deși în Așezarea A această locuire are urme foarte consistente (Palincaș 1996).

Hallstatt timpuriu

În partea de NE a cimitirului există un strat ce are și cioburi sparte pe loc, atribuite larg etapei Pre-Basarabi. În alte arii s-au găsit cioburi Pre-Basarabi de tip Novaci (Palincaș 2004-2005).

Hallstatt mijlociu

Un strat subțire cu ceramică Basarabi s-a identificat în mai multe locuri din cimitir. Este posibil să aparțină aceleiași așezări Basarabi ca cea din Așezarea A (Vulpe 1986, p. 62-63), caz în care suprafața sa totală ar fi fost de cca. 3 ha.

Latène mijlociu

Spre deosebire de sondajul mai vechi din Așezarea B, zona vest-centrală, unde stratul Latène, deși ajungea la cca. 70 cm grosime, indica resturi de locuire amestecate într-un strat generat prin acțiunea intemperțiilor, în zona est-centrală s-au identificat structuri de locuire cu mai multe nivele de călcare: în partea de N și NE a cimitirului erau două-trei nivele de călcare, iar în partea de V șapte reamenajări succesive ale unei construcții (fig. 2), dintre care primele cinci au implicat reamenajarea unei gropi de chiup (fig. 3). De remarcat este și descoperirea câtorva bucăți de chirpici ars, cu straturi refăcute de zugrăveală albă (fig. 4), indicând construcții cu pereți groși (cca. 15-20 cm), a mai multor bucăți de zgură de fier, a unei tije de bronz de la o balanță medicală și a unei monede de argint de tip Vârteju-București (Preda 1973, p. 238).

Evul mediu târziu

Deoarece anterior s-a crezut că satul medieval corespunzător Bisericii „Sf. Treime” (cod LMI GR-II-m-A-15063) se va fi aflat în Așezarea C, sub satul contemporan, identificarea unei locuiri databile cu probabilitate în sec. XVII-XVIII a fost cu totul neașteptată. Aceasta constă într-o parte a unei construcții orientate aprox. SV-NE, surprinsă în săpătură pe cca. 1,90 x 2,80 m, și care a avut cinci refaceri ce au constat de fiecare dată dintr-o încăpere rectangulară cu podea de lut galben nisipos și pereți de lemn, având în capătul de N, în cel puțin trei etape, și o arie pavată (în săpătură cca. 65 cmp) cu cărămizi (dimensiuni: cca. 28 x 14 x 3 cm) (fig. 4). Acestei construcții îi aparțineau foarte probabil și un bordei și o groapă de provizii. În stratul de deasupra, într-o poziție care nu este cert *in situ*, s-a găsit un cercel de sticlă colorată, cu toartă de alamă (interpretarea analizei elementare de Ingrid Poll), de un tip rar, cu analogii în sec. XVIII (datate Silviu Oța).

Arhiva documentară și materialele sunt la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”.

Obiectivul cercetărilor viitoare este, evident, excavarea tuturor ariilor încă *in situ* din cimitirul satului, înainte de a fi distruse de mormintele noi.

Summary

Unlike nearly all previous excavations, which were focused on the northernmost segment of the site (Settlement A), the excavations from 2019 took place in the central segment (Settlement B), in the part that is superimposed by the village cemetery. For decades it was believed that this area was poorly inhabited in pre- and protohistoric times and, in any case, heavily destroyed by the village

cemetery, in use for at least the last 350 years. These excavations became necessary after it was discovered by chance that traces of intense habitation are still present in some areas and that they are being constantly destroyed by the digging of new grave pits and vaults. Remarkable are the identification of two to seven floor levels belonging to the habitation of the Middle Latène period (the settlement identified as Argedava) as well as of traces of habitations that were unknown from other parts of the site: a Middle Bronze Age layer (Tei II or Tei III) and a late medieval compound (approx. 17th-18th c.), reconstructed five times, that most probably belonged to the same village as the church and the cemetery.

Bibliografie

Palincaș, N., *Valorificarea arheologică a probelor 14C din fortificația aparținând Bronzului târziu de la Popești (jud. Giurgiu)*, în *Studii și cercetări de istorie veche și arheologie* 47, 1996, 3, p. 239-288.

Palincaș, N., *Zur chronologischen Stellung der kannelierten (Vor-Basarabi-) Keramik von Popești*, în *Dacia NS* 48-49, 2004-2005, p. 55-64.

Preda, C., *Monedele geto-dacilor*, 1973, Ed. Academiei.

Vulpe, A., *Zur Entstehung der geto-dakischen Zivilisation. Die Basarabi-Kultur*, în *Dacia NS* 30, 1986, p. 49-89.

Vulpe, A., *50 years of excavations at the pre- and protohistoric site at Popești*, în *Dacia NS* 38-39, 2004-2005, p. 19-37.

Caption of figures

Fig. 1. Popești. The site with the location of the village cemetery (aerial photo: Cătălin I. Nicolae) (Așezarea B cu cimitirul și biserica satului = Settlement B with village cemetery and church).

Fig. 2. Popești. Section illustrating stages of reconstruction of a building with pythos from the Middle Latène period (in the area of the Vault of the Popa and Vasile families).

Fig. 3. Popești. Pythos bottom found in situ in an arson layer from the Middle Latène period (in the area of the Vault of the Popa and Vasile families).

Fig. 4. Popești. Piece of thick, burnt plaster with several layers of white paint, from a layer of the Middle Latène period.

Fig. 5. Popești. Detail of the late mediaeval building with floor of bricks and sandy yellow clay (in the area of the Vault of Dumitru Cristea).

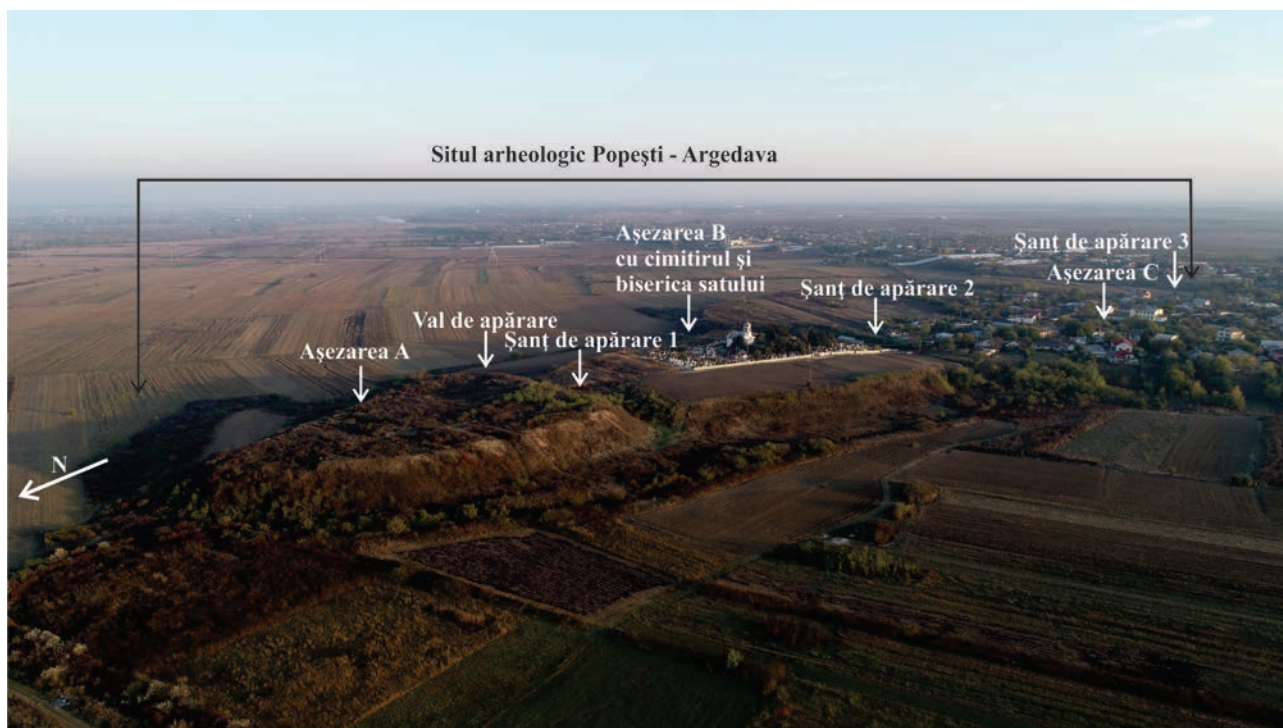
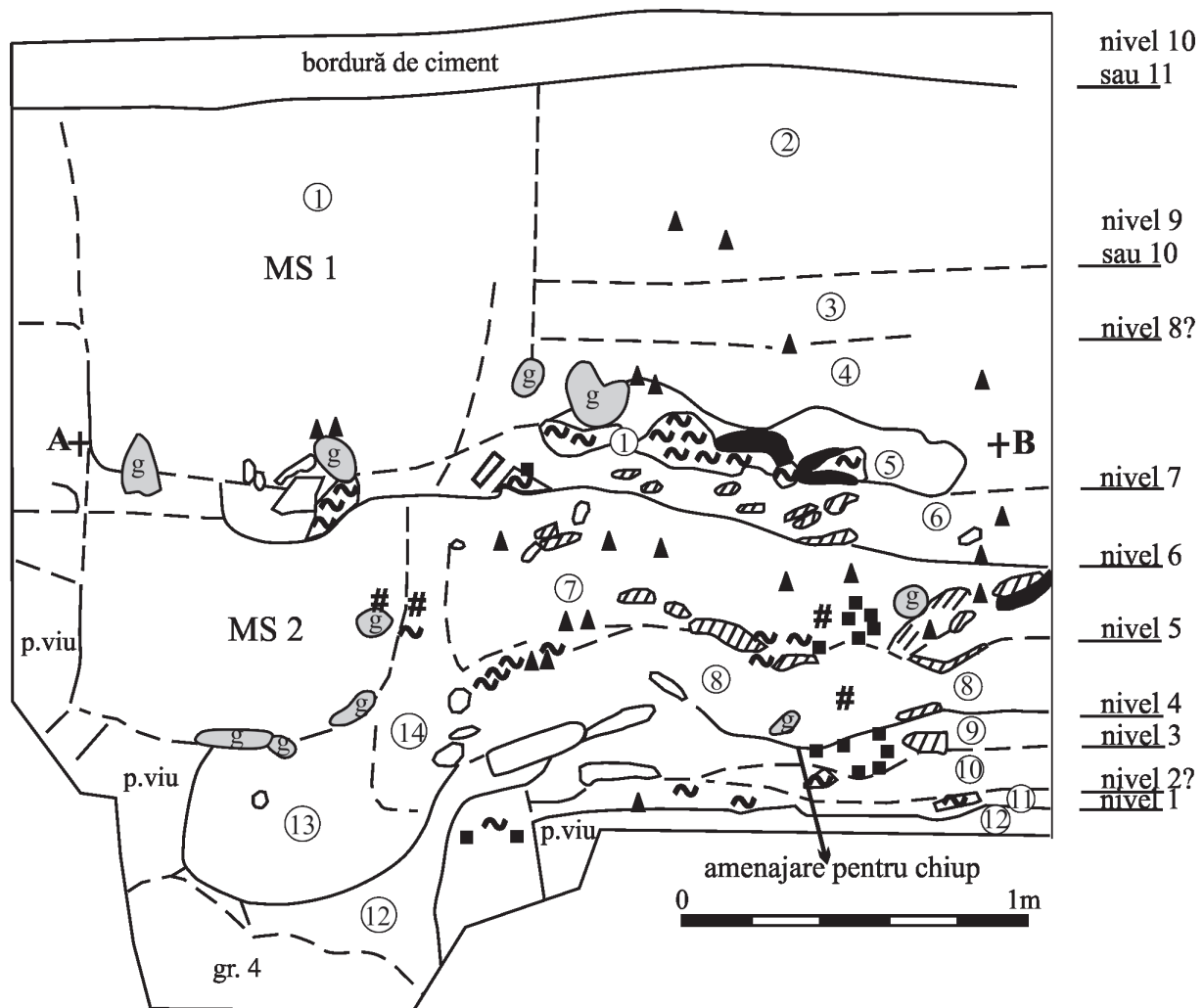

Fig. 1. Popești. Situl cu amplasarea cimitirului satului (fotografie aeriană: Cătălin I. Nicolae).

1- pământ brun deschis-gălbui (umplutura MS 1); 2- pământ cenușiu deschis cu foarte mici și extrem de rari pigmenți; 3- brun cu foarte mici pigmenți roșii și gălbui (lut); 4- pământ brun cu mici pigmenți roșii și gălbui; 5- pământ maro cu pigmenți roșii și negri (lemn carbonizat); 6- pământ galben-brun cu numeroase incluziuni de lut slab ars (oranj) și nears (galben); 7- pământ brun-maro cu pigmenți negri și roșii; 8- pământ galben-brun cu numeroase incluziuni de lut galben; 9- pământ brun cu fragmente de lemn ars; 10- pământ brun relativ curat; 11- pământ brun; 12- pământ viu; 13- pământ brun închis cu rari pigmenți roșii; 14- pământ galben-brun. ○- piatră; #- os; ~- chirpic ars; ■- cărbune; ▲- ceramică; ⊖- lut galben; ▨- arsură roșie.

Fig. 2. Popești. Profil ilustrând etape de refacere ale unei construcții cu chiup (la limita de vest a Cavoului familiilor Popa și Vasile).

Fig. 3. Popești. Fund de chiup găsit in situ în strat de arsură din Latène-ul mijlociu (în aria Cavoului familiilor Popa și Vasile).

Fig. 4. Popești. Fragment de chirpic gros, ars, cu straturi succesive de zugrăveală albă, din strat Latène mijlociu.

Fig. 5. Popești. Detaliu al construcției medievale târzii cu pavaj de cărămizi și podea de lut galben nisipos (în aria Cavoului lui Dumitru Cristea).